

Hernán Díaz

Escriptor i editor, autor d'«A l'horitzó»

El protagonista de la novel·la 'A l'horitzó' és un homenàs primari que travessa una terra salvatge. Al seu voltant tothom intenta conquerir l'Oest. Ell decideix viure'n al marge.

“Volia explorar una soledat radical”

◆◆◆◆◆ Sílvia Marimon

Un suec a qui li agrada submergir-se nu en l'aigua glaçada arriba al territori nord-americà a principis del segle XIX, quan els Estats Units encara no existeixen com avui els coneixem. La seva obsessió és arribar a l'est i trobar el seu germà, però per fer-ho ha de travessar un país salvatge on coneixerà buscadors d'or, naturalistes, xèrifs corruptes, indis, bandits, estafadors... Aquest suec, amb un nom que pràcticament ningú és capaç de pronunciar, Häkan Söderström, no parla anglès, no té consciència del temps ni de l'espai, i físicament és descomunal, pràcticament un gegant. El seu no és tan sols un viatge èpic sinó, sobretot, als racons més recòndits de l'ànima. En Häkan i la seva història va anar creixent en la ment d'Hernán Díez (Buenos Aires, 1973) durant vint anys. *A l'horitzó* (Edicions del Periscopi), amb traducció de Josefina Caball, és la seva primera novel·la, s'ha traduït a dotze llengües, ha guanyat el premi Willian Saroyan i ha estat finalista del premi Pulitzer 2018 i del premi PEN/Faulkner. Díaz, com el seu personatge, ha practicat el nomadisme. Nascut a Buenos Aires, va créixer a Suècia, va estudiar a Londres i des de fa vint anys viu a Nova York, on dona classes a la Universitat de Colúmbia. Una filla i una hipoteca l'han fet arrelar a la ciutat nord-americana.

Per què escull aquesta època concreta, quan el territori nord-americà és encara un lloc a explorar? La primera raó és estrictament narrativa. La novel·la tracta sobretot de l'aïllament, de la desorientació i d'una soledat absolutament radical, pràcticament solipsista. I,

“VAIG CONCEBRE EN HÄKAN COM UN ANIMAL DÒCIL PERÒ QUE TAMBÉ POT SER FEROTGE”

per raons òbvies, això és quasi impossible de fer en el nostre present, amb els mitjans de comunicació, el transport, les noves tecnologies... Per alta banda, m'interessava molt el moment en què els Estats Units es transformen en els Estats Units, la transició d'un territori a una nació. El llibre comença poc abans que es comenci a privatitzar la terra. No hi ha murs ni ramaderia sistemàtica ni *cowboys*.

Sí, en Häkan se sorprèn quan topa amb pals dels telègrafs i murs de les cases. No entén què són.

Porta dècades vagant i es troba l'impacte de la propietat privada en el paisatge. És un altre tema que em fascina, la relació amb la natura. Per a tothom, excepte per a en Häkan i el naturalista, la natura és només una font d'extracció de capital.

Concep en Häkan com un infant. Pràcticament no es pot comunicar, no sap quina edat té, no sap on és. És el tipus de soledat radical que m'interessava explorar, i per fer-ho necessitava certes formes d'hipèrbole. Fins i tot el seu cos és hipèrbolic. Trencava tots els vincles, es dissociava de tot ordre institucional. Ni tan sols té les nocions bàsiques d'història, quan li diuen que la terra és rodona se sorprèn, i no ha fet servir mai els diners.

Escull la solitud però té moltes trobades. Hi ha gent que l'estima i hi ha gent que l'utilitza, com la dona que el fa servir sexualment com si fos un ninot. És, en certs moments, com un animal dòcil en un cos descomunal.

El vaig concebre com un animal dòcil però que també pot ser ferotge, pot tenir una resposta molt primitiva a certes formes d'agressió.

a
llegim

46-47

- L'autora malàisia Cassandra Khaw publica 'Persons non grata'
- Crítica de 'Les amistats traïdes' de David Nel·lo

48-49

- Škrabec analitza la novel·la lluminosa de Sasha Marianna
- 'La família Aubrey' de Rebecca West

PERE TORDERA

De fet, aquesta resposta és el que provoca una de les seves últimes formes d'aïllament, pràcticament se l'empassa la terra. No pot suportar el dolor moral.

¿Hi ha una crítica al Somni Americà? ¿A les expectatives que genera un país quan encara no es coneix?

Sempre fantasiem sobre els llocs on immigrem, jo m'he traslladat diverses vegades, però també és objecte de fantasia el lloc que abandonem. El concepte de Somni Americà em molesta una mica però també em sembla interessant. Crec que als Estats Units hi ha alguna cosa que convida a la ficció. La seva identitat estimula i genera ficcions. Poden ser terrorífiques, com les que fan referència a l'excel·lència: els justiciers globals, el centre moral del món, la nació més gran del món... Però també és un país amb molta curiositat que acull tota mena de fantasies, que convida a imaginar noves realitats per a la nació mateixa i per a un mateix.

Alguns crítics han qualificat la seva novel·la de *western*, d'altres d'*antiwestern*. Té molts elements als antípodes d'aquest gènere...

És un debat que ha ocupat massa espai. Per a mi és molt important la influència del cànon literari nord-americà. Una de les meves referències és *Moby Dick*, de Melville, pel confinament del protagonista, i per la immensitat de la natura. I també pel descobriment de què és el llibre a través del procés d'escriptura. Pel transcendentalisme. Henry James també és important. També bec del gènere policial per l'obsessió per la llei i l'ordre.

Hi ha dos moments que recorden molt *Frankenstein*.

L'he llegit diverses vegades, i fins i tot en vaig publicar un assaig a *Paris Review*. Hi ha unes quantes referències a la novel·la de Mary Shelley i també a *Les aventures d'Arthur Gordon Pym* d'Edgar Allan Poe. Comparteix la pregunta central de Shelley: què és un ésser humà? La sèrie de preguntes que obre *Frankenstein* m'interessen molt. I *Frankenstein*, com a llibre, és també un monstre: hi ha diferents gèneres, veus, discursos, parts sargides. El meu llibre és també un monstre que barreja moltes coses.

A la novel·la hi ha també latent la pregunta de què significa sobreviure.

La resposta és el llibre en si mateix. Fins a quin punt la mera supervivència és el que requereix menys esforç i, en canvi, deixar d'existir implica un esforç moral.

És un llibre molt pensat. Quan ha trigat a escriure'l?

Ha anat madurant al llarg de vint anys. Van sorgir dues idees per a dos llibres al mateix temps. L'altre no el vaig poder publicar mai. He trigat cinc anys a escriure'l però el procés de documentació va començar abans. L'avantatge de treballar en una universitat és que tinc accés a moltes fonts: he llegit tots els relats de viatges, diaris personals, documents primaris, microfilms... que he pogut. ♦

ALTRES MIRADES AL FAR WEST

ZANE GRAY (1873-1933)

És segurament l'escriptor més prolífic del gènere. Al llarg de la seva vida va escriure quasi un centenar de novel·les i en va vendre milions d'exemplars. *Cowboys* poc refinats però que enamoren les noies, pioners valents i treballadors, malfactors, homes que fan justícia pel seu compte, noies pures i virginals, indis malcarats, tavernes que són autèntics antres, duels, xèrifs, rius, deserts i boscos frondosos. Gray, que era dentista i es va fer milionari escrivint, és un dels artífexs de molts dels arquetips del gènere *western* que el cinema encara va popularitzar més.

CORMAC MCCARTHY (1933)

Ha escrit diferents novel·les sobre una conquesta del Far West extremadament violenta. Una de les més destacades és *Meridià de sang* (Edicions 62), situada a mitjans del segle XIX a la frontera amb Mèxic. McCarthy combina la descripció dels paratges desèrtics amb escenes grotesques: cranis abandonats, cabelleres arrencades o cossos penjats dels arbres. El protagonista, de 14 anys, s'uneix a una banda que té com a objectiu eliminar apatxes. En un moment del llibre, l'home més salvatge de tots, el jutge Holden, diu, mirant el que queda dels indis: "Aquí hi ha els pares morts".

ANNIE PROULX (1935)

Amb Proulx, la imatge dels *cowboys* va canviar per sempre. L'autora nord-americana narra la vida de dos *cowboys* contemporanis que es desitgen a *Brokeback Mountain*, un relat que inclou a *En terreno vedado*. *Historias de Wyoming*. La natura salvatge forma part de bona part de la seva obra. A *El bosque infinito* explica la història de dos pioners que arriben a Nova França al segle XVII. L'autora posa el focus en la seva relació amb la natura, que perceben com una mera font de recursos. En el fons, és una història sobre el capitalisme.

CARLOS ÁLVAREZ / GETTY